

Jari Leppinen

PK-YRITTÄJÄNÄ VANHUSTEN TEHOSTETUN
PALVELUASUMISEN TUOTTAJANA

Vanhustyön koulutusohjelma

Geronomi AMK

2013

PK-YRITTÄJÄNÄ VANHUSTEN TEHOSTETUN PALVELUASUMISEN
TUOTTAJANA

Leppinen, Jari
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Vanhustyön koulutusohjelma
Toukokuu 2014
Ohjaaja: Kankaanranta, Päivi
Sivumäärä: 32
Liitteitä: 2

Asiasanat: pk-yrittäjyys, vanhustenhuolto, tulevaisuus

Suomen väestörakenteen kehityksessä tulee tapahtumaan suuri muutos tulevina vuosikymmeninä. Suuret ikäluokat ovat jo osittain eläkkeellä ja osa on vielä sinne siirtymässä. Pidentynyt elinajan ennuste ja nuorten ikäluokkien pieneneminen muuttavat huoltosuhdetta. Ikäihmisille suunnattujen palvelujen piiriin tulee paljon tarvitsijoita. Vanhustenhuollon toteuttaminen on siirtymässä enenevässä määrin yksityisille palvelun tuottajille. Tehostetun palveluasumisen tarve lisääntyy merkittävästi tulevina vuosikymmeninä.

Tämän laadullisen opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää nykyisten tehostettua palveluasumista tuottavien pk-yrittäjien ajatuksia siitä, millaisena he kokevat yrittäjyyden tänään vanhustenhuollossa. Tavoitteena oli myös selvittää millaisia vanhustenhuollon yrittäjyyteen kohdentuvia uhkakuvia koetaan tulevaisuuden vanhustenhuollossa ja yrittäjyyden toimintaedellytyksiä muuttuvassa sosiaali- ja terveysalan toimintakentässä. Miten he kokevat isojen toimijoiden tulemisen samalle toimintakentälle.

Tutkimus toteutettiin kyselylomakkeella, jossa oli avoimia kysymyksiä ja haastattelulla. Kohderyhmänä olivat pk-yrittäjät, jotka itse toimivat yrityksen arjessa mukana ja tuottavat tehostettua palveluasumista. Tutkimuksen tulokseksi saatiin, että yrittäminen vanhustenhuollon tehostetussa palveluasumisessa on mielekästä, mutta haastavaa. Lisäksi yrittäjät halusivat kehittää toimintaansa ja olla vaikuttamassa vanhustenhuollon nykytilaan. Tarvetta tehostetulle palveluasumiselle olisi, mutta yrittäjyyden esteeksi koetaan kilpailutukset, kuntien säästötoimenpiteiden vaikutukset ja isot investoinnit. Yrittäjät joutuvat kamppailemaan isojen toimijoiden rinnalla. Yrittäjät joutuvat pohtimaan, miten muuttaa omaa toimintaansa muuttuvassa vanhustenhuollon kentässä. Valteikseen he kertoivat erikoistumisen ja lisäkouluttautumisen. Vanhuspalvelulain vaikutukset tulevat näkymään vanhustenhuollon sektorilla vasta tulevaisuudessa.

Samalla, kun tehostetun palveluasumisen tarve on lisääntynyt, on pienten yksityisten palvelutuottajien määrä vähentynyt. Isot ulkomaiset yritykset lisäävät osuuttaan palvelun tuottajana vanhustenhuollon sektorilla.

PROVISION OF RESIDENTIAL CARE FOR THE ELDERLY BY A SMALL ENTREPRENEUR

Leppinen, Jari

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Elderly care

May 2014

Supervisor: Kankaanranta, Päivi

Number of pages: 32

Appendices: 2

Key words: small entrepreneurship, elderly care, future

There will be major changes in the demography of Finland in the future decades. Baby-boom generations have partly retired and part of them will retire soon. Increased life expectancy and decrease in younger generations will change the need of care. There will be a growing demand for services for the elderly. On the other hand, services will be increasingly provided by the private sector and more assisted living facilities will be needed in the future.

The aim of this thesis was to explore the experiences of the entrepreneurs currently providing assisted living services for the elderly. Another aim was to find out what kind of threats the entrepreneurs attach to the future of elderly care and the prerequisites of entrepreneurship in elderly care in the changing field of social services and health care. In other words, how they experience the large companies taking over the field.

The thesis was carried out with interviews and a questionnaire, which included open questions. The target group consisted of entrepreneurs who provide assisted living and work themselves in the assisted living facilities. The material was analysed quantitatively.

The answers show that work was experienced as meaningful but also challenging. The entrepreneurs wanted to develop the services and they hoped for opportunities to affect the functions of elderly care. There is a demand for assisted living facilities, but the entrepreneurs experienced that the tendering procedures, savings in the municipalities and major investments were obstacles for entrepreneurship. In addition, they have to compete with large companies. They also need to consider how to change their functions. Education and specialization were experienced as their strength. The effects of Act on Supporting the Functional Capacity of the Older Population and on Social and Health Services for Older Persons will be shown only in the elderly care sector in the future.

In conclusion, although the demand for assisted living facilities has grown, the number of small entrepreneurs has decreased. Large, international companies are increasingly taking over the provision of assisted living in the elderly care sector.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	5
2	YRITTÄJYYS JA PK-YRITYS	6
3	IKÄIHMINEN.....	8
4	YRITTÄJÄNÄ VANHUSTENHUOLLOSSA	10
4.1	Tehostettu palveluasuminen	13
5	TEHOSTETUN PALVELUASUMISEN LAINSÄÄDÄNTÖ JA LUVAT.....	15
6	VANHUSTENHUOLLON TULEVAISUUS.....	17
7	TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TARKOITUS.....	19
8	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	20
8.1	Tutkimusmenetelmät	20
8.2	Tutkimuksen empiirinen toteutus.....	21
8.3	Luotettavuus ja eettisyys	23
9	TUTKIMUKSEN TULOKSET	24
10	POHDINTA.....	27
	LÄHTEET	30
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Suomalaisen yhteiskunnan väestörakenteessa tapahtuu suuria muutoksia. Suurten ikäluokkien määrät kasvavat ja he eläköityvät ja samalla, kun syntyvyyden ja kuolleisuuden määrä vähenee, vähenee lasten ja työikäisten väestön määrä. Vanhusten määrä tulee kasvamaan kuolleisuuden laskiessa ja perheiden lapsimäärien pienentyessä. (Sosiaali- ja terveysministeriö a/2013,13.) On ennustettu, että yli 85-vuotiaiden määrä tulee nousemaan noin 325 000 vuoteen 2040 mennessä. Suomessa ikääntyvän väestön määrän kasvun myötä sosiaali- ja terveyspalvelujen ja vanhusten hoivapaikkojen tarve ja kysyntä tulevat lisääntymään. Juuri nyt vanhustenhuollon kenttä kokee suuria muutoksia ja palvelun tarvitsijoiden määrä kasvaa. (Lith 2012, 2.) Sosiaali- ja terveydenhuollon keskeisin tehtävä tulevana vuosikymmeninä onkin turvata iäkkäiden palvelujen riittävyyden turvaaminen. (Laiho & Lith 2010, 10).

Kiinnostukseni yrittäjyyteen on alkanut jo nuoresta pojasta lähtien ja olen jo toki ehtinyt itsekin toimimaan yrittäjänä usean vuoden ajan. Olen ollut myös mukana perustamassa ja käynnistämässä yksityisiä lastenkoteja. Yrittäjän ammattitutkinnon suoritin 2010. Ei ole tulevaisuudessa poissuljettu se mahdollisuus, että joskus itsekin käynnistäisin oman tehostetun palveluasumisen yksikön, erityisesti vanhustenhoidon puolelle.

Opinnäytetyöni aihe on ”Pk-yrittäjänä vanhusten tehostetun palveluasumisen tuottajana”. Tutkimukseni tavoitteena on selvittää pienten, erityisesti vanhustenhuollon tehostetun palveluasumisen tuottavien, pk-yrittäjien nykytilaa, odotuksia ja mielipiteitä vanhustenhuollosta tänään ja huomenna. Tavoitteenani on ottaa myös selvää yrittämisen mahdollisuuksista muuttuvassa vanhustenhuollon sektorissa. Haastateltavakseni haen erityisesti pieniä alan toimijoita, jotka ovat itse mukana vanhustenhoidon arjessa. Yritykset ovat yhden tai kahden yksikön kokoisia ja asukkaita on enimmillään 40. Työssäni tulen kysymään pk-yrittäjien mielipiteitä siihen, miten he nykyään kokevat toimimisen yrittäjänä vanhustenhuollossa, miten heidän yrittäjyyteensä on vaikuttanut kilpailutilanne isojen toimijoiden rinnalla ja mitä yrittäjät miettivät

tulevaisuuden vanhustenhuollosta. Työni tarkoituksena on herättää keskustelua ja pohdintaa, mihin ollaan menossa. Lisäksi tarkoituksena on herättää pohdintaa siitä, luovummeko kunnissa pk-yrittäjistä omilla päätöksillä ja mihin tilanteeseen se tulee johtamaan. Uusia toimijoita tulee jakamaan tehtäväkenttää ja erityisesti suuret ulkomaiset toimijat ovat huomanneet markkinaraon. He ovatkin jo saaneet varsin suuren jalansijan näille markkinoille. Haluan työlläni herättää mahdollisesti myös keskustelua vanhustyön päättäjien ja alan toimijoiden keskuudessa. Onko nykyinen toimintamalli oikea ja olisiko siihen muita toimivia ratkaisuja?

Mitä tulevaisuus tuo tullessaan ja miten kaikki hoidetaan, vaatii isoja ponnisteluja niin kunta- kuin valtiosektorilta. Tai kiteytettynä, millä kaikki maksetaan?

2 YRITTÄJYYS JA PK-YRITYS

Yrittäjyyttä on ollut aina ihmishistoriassa ja tulee aina olemaan. Kaupankäynti ja vaihdantatalous ovat olleet yrittäjyyden alkumetrejä jo kivikautiselta ajalta. Nimi ja käsite yrittäjyys/yrittäminen on syntynyt vasta paljon myöhemmin. Joku taloustieteilijä oli aikoinaan kiteyttänyt yrittäjyyden lauseeseen. Jos tänään jaettaisiin kaikki maailman omaisuus tasan kaikkien kanssa, huomenna ei olisi enää kaikilla kuitenkaan yhtä paljon. Olisi mielenkiintoista myös tutustua, onko eläimillä jonkinlaista kaupankäyntiä tai vaihdantaa omassa elämässään?

Jo 1100-luvun Ranskasta on jäljitetty sanaa yrittäjyys. ”Entreprendre” tarkoitti alun perin ryhtymistä ja vastuun ottamista. Kyseessä näyttäisi olleen myös yrittäjän tilan-
nehavainnoista ja sopivan tilan etsimisestä ja löytämisestä yrittämiselle. 1500-luvulla liitettiin käsitteeseen negatiivinen merkitys väkivaltainen, sodan kaltainen toimi, jolla viitataan eräänlaiseen sortamiseen. (Nevanperä 2003, 33.)

Englanninkielessä yrittäjyyttä kuvaavia sanoja on löydetty useita, joilla on pieniä viivahde-eroja. Alun perin yrittäjyyttä kuvattiin sanoilla ”project, projector” ja ”adventurer” eli seikkailija sekä ”undertaker”, jolla tarkoitettiin henkilöä, joka teki omalla riskillään hallitukselta saamaansa tehtävää. Merkitys muuttui kuitenkin vähitellen

tarkoittamaan henkilöä, joka omalla riskillään suoritti tehtäviä, joiden voitto oli epävarma. Vielä nykyisinkin yrittäjyys käsitteeseen liittyvä dikotomia eli kahtiajakautuneisuus näkyy projektorin ja undertakerin vivahde-eroissa: undertakeria rehellisenä ja projektoria epärehellisenä ja spekulanttina. (Nevanperä 2003, 33.)

Suomenkielisenä yrittäjyys-sanan vastineena pidetään termiä ”entrepreneurship”. Englannin kielessä sanalla entrepreneurship ja entrepreneurial viitataan yritystä tiettyllä tavalla hoitaviin yrittäjätyyppeihin. Amerikan kirjallisuudessa entrepreneurship yhdistetään yksilön ominaisuuksiin kuten aloitteellisuuteen, innostuvuuteen, luovuuteen, korkeaan suoritusmotivaatioon, kilpailuhenkisyyteen, kekseliäisyyteen ja haluun ottaa riskejä. Suomen kielessä termiä vastaavat yrittävyys ja yritteliäisyys. Suomessa yrittäviä ihmisiä on aina pidetty ahkerina ja sinnikkäinä ja ne kuuluvatkin olennaisena osana perisuomalaiseen sisuun. (Nevanperä 2003, 33–34.)

Kysymykseen ”Mitä yrittäjyys on?” ei ole yksiselitteistä vastausta. Yrittäjyyttä voidaan määritellä kuitenkin usealla tavalla. Yrittäjyys on yläkäsite, joka sisältää kaikki yrittäjyyden muodot. Ulkoisen yrittäjyyden tunnusmerkkinä on oma itsenäinen, persoonallinen yritys. Ulkoinen yrittäjyys korostaa, mitä yrittäjä tekee. Sisäisellä yrittäjyydellä tarkoitetaan sisäsyntyistä yrittäjämäistä toimintatapaa, joka näkyy asenteena itseään, ympäristöään ja työtään kohtaan. Se kertoo millainen yrittäjä on henkilönä. Omaehtoisesta yrittäjäkäyttäytymisestä muodostuu elämäntapa. Yrittäjä on jo yritys-ideasta lähtien vastuussa sen toiminnasta ja yrittää kaikkensa toiminnan jatkamisen mahdollistamiseksi. (Nevanperä 2003, 41, 43; Jussila ym. 2005, 16–17.)

Yrittäjyydellä ei ole omaa eriytynyttä tiedetaustaa. Useat tieteenalat kuvaavatkin sitä omista lähtökohdistaan. Tieteelliset lähestymistavat pohjautuvat taloustieteisiin, sosiologiaan ja psykologiaan. Taloustieteellisestä näkökulmasta yrittäjyyttä kuvataan taloudellisena prosessina, jossa innovaatioita edistävät yrittäjämäinen toiminta yhdessä teknologian kanssa. Yrittäjyys nähdäänkin keskeisenä asiana taloudellisen kasvun ja kehityksen edistämisessä ja koko yhteiskunnan hyvinvoinnin lisääntymisessä. (Jussila ym. 2005, 16.)

Sosiologia tarkastelee yrittäjyyttä yhteiskunnallisena ilmiönä. Heidän mukaansa yrittäjämäisesti toimitaan, koska sosiaalinen ympäristö suosii tämän tyyppistä käyttäy-

tymistä. Psykologisessa lähestymistavassa painotetaan yrittäjän persoonallisuutta, siihen liittyviä motivaatioita ja erikoisesti tarpeiden ja arvojen yhteys yrittäjyyteen. Piirreteoriassa yrittäjyyttä oletetaan määrittävän tietyt persoonallisuuden piirteet. Psykodynaamisissa malleissa yrittäjyys selitetään persoonallisuutena, joka on muotautunut lapsuuden kehityksen kautta. (Jussila ym. 2005, 16.)

Yrittäjyydessä tulevaisuuteen suhtautuminen on myönteistä ja yrittäjyyden riskit ja epävarmuus tuovat elämään haasteita. Yrittäjän täytyy olla motivoitunut, jotta jaksaa kestää myös paineet, jota yrittäjyys tuo tullessaan. Myös luovuutta tarvitaan kehittäessä uusia ideoita. Uusia ideoita tarvitaan, jotta saadaan yritys pysymään kannattavana. (Nieminen 2006, 43–46.)

Kirjaimilla pk tarkoitetaan pieni ja keskisuuri. Pk-yritykset ovat pieniä tai keskisuuria yrityksiä, joiden palveluksessa on vähemmän kuin 250 työntekijää ja joiden liikevaihto jää vuositasolla enintään 50 miljoonaan euroon. Taseen on jätävä 43 miljoonaan euroon. Yrityksen tulee olla myös riippumaton muiden omistajien äänivallasta. Eli muu yritys tai niiden muodostama konserni ei saa omistaa 25 % enempää yrityksen osakkeista. (e-conimic [www-sivut](#).)

Suomen yritysten 350 miljardin potista tulee pk-yritysten liikevaihdosta 52 % ja se on 40 % BKT:stä. Pk-yritykset ovat lisänneet henkilöstöään lähes koko ajan ja kolme neljästä uudesta työpaikasta on syntynyt niihin. (e-economic [www-sivut](#).)

3 IKÄIHMINEN

Sosiaali- ja terveysministeriön (a/2013,10,15.) julkaisussa 2013:11 ikääntyneellä väestöllä tarkoitetaan Vanhuspalvelulaissa ja laatusuosituksessa vanhuuseläkkeeseen oikeuttavassa iässä olevaa väestönosaa, jotka olivat kyseistä julkaisua tehtäessä iältään 63+. Iäkkäällä henkilöllä tarkoitetaan henkilöä, jonka korkean iän myötä alkanneiden, lisääntyneiden tai pahentuneiden sairauksien tai vammojen vuoksi, taikka korkeaan ikään liittyvän rappeutumisen johdosta fyysinen, kognitiivinen, psyykinen tai sosiaalinen toimintakyky on heikentynyt. Iäkkäät ihmiset eivät ole yhtenäinen

ryhmä. He ovat 63–109 -vuotiaita (julkaisua tehtäessä) miehiä ja naisia. Toiset ovat terveitä, toimintakykyisiä ja aktiivisia, kun taas toisten terveydentila on enemmän tai vähemmän huonontunut ja he tarvitsevat tukea toimintakykynsä rajoitteiden vuoksi. On hyväosaisia ja syrjäytyneitä, erilaisiin vähemmistöihin, kuten seksuaalivähemmistöön kuuluvia ja erilaisen etnisen taustan omaavia iäkkäitä. (Sosiaali- ja terveysministeriö a/2013, 10, 15.) Vanhuspalvelulaissa (Sosiaali- ja terveysministeriö b/2013, 15) kerrotaan, että ihmisen toimintakyky heikkenee ja palvelujen tarve kasvaa merkittävästi noin ikävuoden 80-85 vaiheilla.

Vanhuspalvelulaki 980/2012 tuli voimaan 1.7.2013 ja se käsittelee ”iäkkään henkilön palveluntarpeisiin vastaamista, palvelun laatua toimintayksiköissä ja kunnan velvoitteita palveluiden järjestämisessä”. Lain tarkoituksena on 1. Tukea iäkkäiden hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista kunnassa. 2. Parantaa iäkkäiden mahdollisuutta vaikuttaa omiin oloihinsa vaikuttavien päätösten valmisteluun ja heidän tarvitsemien palvelujen kehittämiseen kunnassa. 3. Parantaa iäkkään mahdollisuutta laadukkaiden sosiaali- ja terveyspalvelujen saamiseen sekä saada ohjausta muihin tarjolla olevien palvelujen käyttöön omien tarpeittensa mukaisesti ja riittävän ajoissa, kun iäkkään heikentynyt toimintakyky sitä edellyttää. 4. Vahvistaa iäkkään mahdollisuutta vaikuttaa hänelle järjestettävien sosiaali- ja terveyspalvelujen sisältöön, toteuttamistapaan ja omalta osaltaan päättää niitä koskevista valinnoista. (Finlexin www-sivut 2012.) Jokaisella on Sosiaalihuoltolain 40 a §:n mukaan oikeus kiireellisessä tapauksessa päästä sosiaalipalvelujen tarpeen arviointiin viipymättä. (Sosiaali- ja terveysministeriö b/2013, 10, 12).

Vanhuspalvelulain mukaan kunnan palvelujen saatavuus on järjestettävä sisällöltään, laadultaan ja laajuudeltaan kuten kunnan väestön hyvinvointi, sosiaalinen turvallisuus ja toimintakyky edellyttävät. Ne on myös järjestettävä lähellä asiakkaita niin, että ne ovat yhdenvertaisesti kunnan ikääntyneen väestön saatavissa. Lisäksi asiakkaan äidinkieli ja kulttuuritausta on otettava huomioon. Jotta ikääntyneen väestön osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuus varmistettaisiin, kunnan on asetettava lakisääteinen Vanhusneuvosto viimeistään 1.1.2014 ja huolehdittava sen toimintaedellytyksistä. Vanhusneuvoston tehtävänä on ottaa osaa ikääntyneen väestön hyvinvointia koskevan suunnitelman valmisteluun sekä palvelujen riittävyyden ja laadun arviointiin. Vanhusneuvostolle on myös annettava mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimi-

alojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on ikääntyneelle väestölle merkitystä. (Sosiaali- ja terveysministeriö b/2013, 10, 12.)

1.1.2014 lukien Vanhuspalvelulain muutokset edellyttävät, että kunnan on laadittava valtuustokausittain suunnitelma ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemiseksi ja sekä iäkkäiden henkilöiden tarvitsemien palvelujen ja omaishoidon järjestämiseksi ja kehittämiseksi (5 §). Kunnan on suunnitelman toteuttamiseksi osoitettava riittävät voimavarat (9 §), ja sen on arvioitava palvelujen riittävyttä ja laatua vuosittain (6 §). Kunnan on lisäksi asetettava vanhusneuvosto sekä turvattava sen toimintaedellytykset ja vaikuttamismahdollisuudet (11 §). (Sosiaali- ja terveysministeriö b/2013, 29.)

Vanhuspalvelulain muutokset 1.1.2015 lukien edellyttävät kunnan huolehtimaan siitä, että sen käytettävissä on riittävästi monipuolista asiantuntemusta (10 §). Iäkkäille henkilöille, joka tarvitsee apua palvelujen toteuttamiseen ja yhteensovittamiseen liittyvissä asioissa, on nimettävä vastuutyöntekijä (17 §). Kaikissa toimintayksiköissä, joissa tuotetaan sosiaali- ja terveystyöpalveluja pääasiassa iäkkäille henkilöille, on toteutettava omavalvontaa lain 23 §:n mukaisesti. Omavalvontasuunnitelma on laadittava omavalvontaa varten. Omavalvontasuunnitelmaa koskevat tarkemmat määräykset Valvira valmistelee hyvissä ajoin ennen vuotta 2015. (Sosiaali- ja terveysministeriö b/2013, 29.)

4 YRITTÄJÄNÄ VANHUSTENHUOLLOSSA

”Yrittäjäksi joko synnyttään tai kasvetaan”. ”Hyvällä yrittäjällä oli koulussa liikunta kymppi ja matematiikka nelonen”; lause kuvastaa ehkä sitä, että työtä on paljon ja jos tarjous menee läpi, pitää heti laskea, missä meni vikaan. Näitä lauseita monesti kuulee yrittäjien kanssa käydyissä keskusteluissa.

Yrittäjyys on Suomessa voimavara ja yksi talouden tukipilareita. Yrittäjäksi ryhtyvä menettää paljon sosiaalipuolen tukiverkostoja ja on monesti aika omillaan taloutensa ylläpitämisessä. Puuttumaan jää ainakin alkuvaiheessa ansiosidonnainen päiväraha, sairaspäiväraha ja säännöllinen palkkatulo, nämä muutamana esimerkkinä.

Sosiaali- ja terveysalan yrittäjyys on ollut jo pitkään voimakkaassa kasvussa ja se on tuonut yksityisyrittäjyyteen uutta ja monipuolista näkökulmaa. 1980-luvulla kunnat vielä hankkivat suurimman osan ostopalveluistaan kolmannelta sektorilta, mutta sittemmin 1990-luvulla yksityiset yritykset alkoivat saada jalansijaa, kun kunnat alkoivat tavoitella kustannussäästöjä kilpailuttamalla palveluntuottajia. Kasvuun on ollut suuresti vaikuttamassa 1990-luvun alun taloudellinen lama, työttömyys ja kuntien taloudelliset säästötoimet. Tavoitellaan kokonaistaloudellista tehokkuuden parantamista sosiaali- ja terveysalan vanhusväestön määrän lisääntyessä. (Aaltonen ym. 2010, 11, 15, 17.) Taulukosta 1 näkyy selkeästi lisääntyvä yli 65-vuotiaiden kasvava prosenttiosuus väestöstä.

Sosiaali- ja terveysalan yrittäjyyden kasvuun on vaikuttanut myös se, että 1990-luvun alkuun saakka valtio antoi kunnille korvamerkittyä valtionapua. Korvamerkityllä tarkoitetaan, että valtionavut tuli käyttää siihen tarkoitukseen mihin ne olivat tarkoitettu käytettäväksi. Järjestelmä osoittautui kuitenkin 1990-luvun alussa monestakin syystä kestäättömäksi. Valtioapu muuttui nykyiseksi valtionosuudeksi lainsäädännön tasolla. (Syväluoma 2008, 1-2.) Tällä hetkellä kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmää uudistetaan ja sen on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2015. Selvitysmiehen alustava luonnos hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta on lähetetty lausunnoille kuntiin 4.2.2014. (Valtionvarainministeriö 2014.)

Taulukko 1. Väestö ikäryhmittäin koko maa 1900–2060 (vuodet 2020–2060: ennuste)

Vuosi	Ikäluokat yhteensä	0–14	15–64	65–	0–14 %	15–64 %	65– %
1900	2 655 900	930 900	1 583 300	141 700	35,1	59,6	5,3
1910	2 943 400	1 049 400	1 724 500	169 500	35,7	58,6	5,8
1920	3 147 600	1 051 000	1 908 300	188 300	33,4	60,6	6,0
1930	3 462 700	1 018 300	2 227 200	217 200	29,4	64,3	6,3
1940	3 695 617	995 599	2 464 107	235 911	26,9	66,7	6,4
1950	4 029 803	1 208 799	2 554 354	266 650	30,0	63,4	6,6
1960	4 446 222	1 340 187	2 778 234	327 801	30,1	62,5	7,4
1970	4 598 336	1 118 550	3 052 298	427 488	24,3	66,4	9,3

Vuosi	Ikäluokat teensä	yh- 0–14	15–64	65–	0–14 %	15–64 %	65– %
1980	4 787 778	965 209	3 245 187	577 382	20,2	67,8	12,1
1990	4 998 478	964 203	3 361 310	672 965	19,3	67,2	13,5
2000	5 181 115	936 333	3 467 584	777 198	18,1	66,9	15,0
2010	5 375 276	887 677	3 546 558	941 041	16,5	66,0	17,5
2020	5 631 017	932 596	3 425 603	1 272 818	16,6	60,8	22,6
2030	5 847 678	936 712	3 415 342	1 495 624	16,0	58,4	25,6
2040	5 984 898	923 027	3 495 360	1 566 511	15,4	58,4	26,2
2050	6 095 858	940 800	3 515 618	1 639 440	15,4	57,7	26,9
2060	6 227 635	948 631	3 523 775	1 755 229	15,2	56,6	28,2

Lähde: Väestötilastot 2012, Tilastokeskus

Stakesin 1996 teettämän Sosiaalipalveluyrittäjän muotokuva – tutkimuksen mukaan sosiaali- ja terveysalan yrittäjäksi oli ryhdytty monesta eri syystä. Yrittäjistä joka viides oli ryhtynyt yrittäjäksi työttömyyden vuoksi. Motiivina ei ollut rahan tekeminen vaan he halusivat tarjota asiakaslähtöistä palvelua, toteuttaa omaa unelmaa ja irrota organisaatio- tai ammatilähtöisestä työn tekemisen tavasta. Ideologiana yrittäjäksi ryhtymiselle oli mielekkäämpi työ, mahdollisuus omaan itsenäiseen työhön omana itsenään ilman hierarkkista organisaatiota, itsensä toteuttaminen ja laadukkaampi palvelu. Tutkimuksen mukaan kolme tärkeintä yrittäjäksi tai yksityiseksi palveluntuottajaksi ryhtymisen syytä olivat luovuuden ja oman itsensä monipuolinen toteuttaminen työssä, tahto vastata paremmin asiakkaiden tarpeisiin ja halu luoda vaihtoehtoja sosiaali- ja terveysalan palvelurakenteeseen. Yrittäjäksi ryhdyttiin myös, koska haluttiin tuottaa palveluja, jotka vastaisivat mahdollisimman hyvin asiakkaiden tarpeita ja toivomuksia ja yrittäjät halusivat panostaa asiakkaiden elämän laatuun. Lisäksi he halusivat luoda asiakkailleen kodinomaisen ympäristön ja tarjota laitoshoidolle vaihtoehtoa. Olihan heillä jo aikaisempaan kokemusta ja koulutus työhön, ammattitaito. (Kovalainen ym. 1996, 3, 35–36, 43–44.)

Vanhuspalvelulaissa kuntien eri toimialoja velvoitetaan tekemään laajaa yhteistyötä eri toimialojen kanssa. Kunnan on lisäksi tehtävä muiden kunnassa toimivien julkis-

ten tahojen sekä yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa yhteistyötä. Jotta iäkkäille järjestettävät sosiaali- ja terveyspalvelut osataan suunnitella ja toteuttaa laadukkaasti ja vaikuttavasti, kunnissa tarvitaan monipuolista asiantuntemusta. Asiantuntemuksen turvaaminen edellyttää myös yhteistyötä muiden kuntien, kuntayhtymien ja yksityisen toimijoiden kanssa. (Sosiaali- ja terveysministeriö b/2013, 7, 11.)

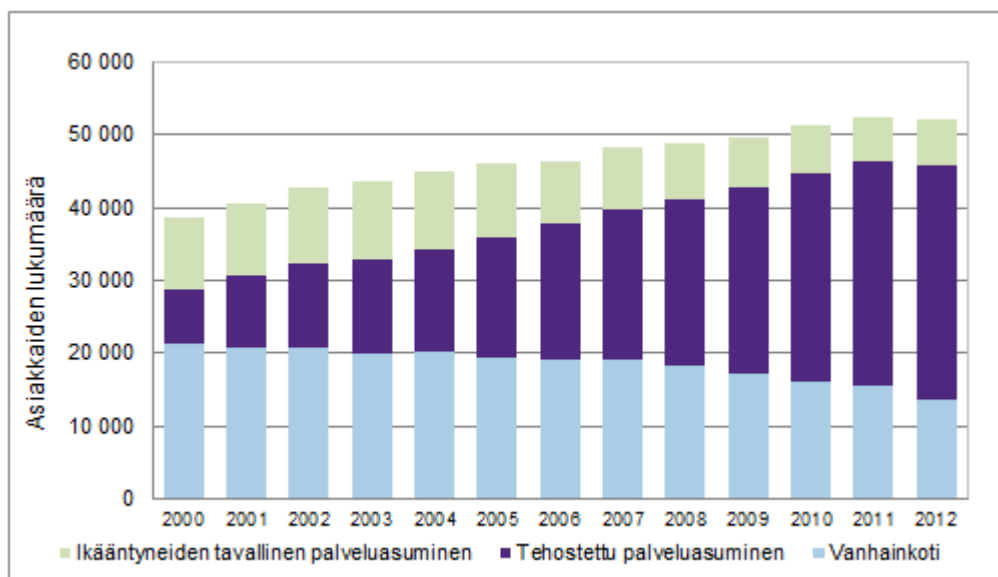
Ongelmaksi on muodostunut, millä tavoin kunnat voivat vastata tulevaisuuden haasteisiin ikääntyvän väestön ja sosiaalisten ongelmien lisääntyessä ja palveluntarpeiden lisääntyessä. Julkisen sektorin rooli myös on muuttunut. Kunnilla on järjestämisvastuu, mutta kunnat eivät enää ole ainoita palveluntuottajia vaan kunnat ulkoistavat ja kilpailuttavat lakisääteisiä hoivapalvelujaan. Julkisen sektorin ulkopuolisten hankintojen kilpailutuksen tulee olla avointa, läpinäkyvää ja ennalta ilmoitettujen valintaperusteiden mukaista. Sosiaali- ja terveysalan yrittäjyydestä on tullut julkisen sektorin täydentäjä. Yksityisten sosiaalipalvelujen tarve on riippuvainen siitä päättääkö kunta tuottaa palvelut omalla työvoimalla vai kilpailuttaako kunta palvelun ja kunta muuttuu palvelujen tuottajasta palvelujen järjestäjäksi, rahoittajaksi ja toiminnan valvojaksi. (Aaltonen ym. 2010, 11; Laiho & Lith 2011, 59, 64, 68.)

Yrittäminen vanhustenhuollon alalla on tarkoin lailla määritelty, se on luvanvaraista, henkilöstön koulutusaste on määritelty ja toimitilat ja niiden mitoitus on lailla säädelty. (Lith 2012, 6). Sosiaali- ja terveysalan yrittäjäksi ryhtyvän tavallisin reitti on, että ensin ollaan julkisen sektorin palveluksessa ja sen jälkeen siirrytään yksityisyrittäjäksi. Heidän ammattitaidolleen on kysyntää. Yrittäjyys luo puitteet sosiaali- ja terveysalan harjoittamiselle ja hoivan tuottamiselle, hoiva-alan yrittäjyys on ammatti-identiteettiin perustuvaa. (Österberg-Högstedt 2009,)

4.1 Tehostettu palveluasuminen

Tehostetun palveluasumisen määrän tarve on lisääntynyt nopeasti 2000-luvulla. Vuodesta 2000 vuoteen 2008 tehostetun palveluasumisen asiakasmäärät kolminkertaistuivat ja vuodesta 2007 alkaen se on ollut merkittävin ikääntyneiden ympärivuorokautisen hoivan palvelumuoto. (Kaavio 1.) Kunnat ovat vähentäneet sosiaalitoimen laitoshoidon eli vanhainkotihoidon ja terveystoimen laitoshoidon eli terveyskeskus-

ten vuodeosastojen asiakasmääriä. Tehostetun palveluasumisen tarpeen lisääntymistä selittää se, että kunnat ostavat asumispalveluja yksityisiltä tuottajilta ja kunnat ovat alkaneet muuttaa kuntien itsensä tuottamia vanhainkotiyksiköitä tehostetuiksi asumispalveluyksiköiksi. (Syrjä 2010, 41–42.)

Kaavio 1 Lähde: Sosiaalihuollon laitos- ja asumispalvelut 2012, THL

Palveluasuminen koostuu asumisesta ja asumiseen sisältyvistä hoito-, hoiva- ja muista tarvittavista tukipalveluista ja sen kohderyhmänä ovat esim. ikääntyneet. Väestön ikääntyessä palveluasuminen onkin yksi nopeimmin kasvava sosiaalipalvelujen alue. Palveluasumisella tarkoitetaan, että asiakkaat tarvitsevat päivittäin ulkopuolista apua. Heillä on käytössä oma asunto. He ovat hieman parempikuntoisia ja omatoimisia. (Lith 2012, 2, 5, 7.)

Tehostetun palveluasumisen kriteereihin kuuluu, että valvonta ja hoiva ovat ympärivuorokautista ja asukkaiden hoivan, hoidon ja valvonnan tarve on suuri. Ympärivuorokautisella hoivalla tarkoitetaan sitä, että henkilökuntaa on paikalla myös yöllä. Nykyisissä suosituksissa on määriteltynä yhden hengen huoneen neliömääräksi noin 15 neliömetriä sekä niissä on oltava oma vessa ja kylpymahdollisuus, jonka tilaksi on varattava noin 4-5 neliömetriä. Tällä korostetaan yksityisyyttä. Erityisestä syystä aviopareille, tai vastaavissa tilanteissa, on perusteltua varata mahdollisuus kahden henkilön yhteisasumiseen. Sen tulee perustua molempien asukkaiden hyväksymiseen tai hoidon järjestämiseen molempia asukkaita tyydyttävällä tavalla. Huoneen tulee

olla riittävän tilava, vähintään noin 20 neliometriä ja asianmukaisesti varustettu. Sosiaali- ja terveysministeriö on suosituksissaan määritellyt aika tarkasti huonekoot ja muiden tilojen toimivuuden. Myös esteettömän kulkemisen toimivuudella on suosituksessa suuri painoarvo. Tehostetun palveluasumisen tarvetta lisää ikääntyvän väestön sairastavuuden kasvu ja toimintakyvyn heikkeneminen. (Lith 2012, 5-7; Syrjä 2010, 15; www.valvira.fi, 18.)

Tehostetussa palveluasumisessa asukkaat tekevät vuokrasopimuksen ja ovat näin huonevuokralain piirissä ja Kansaneläkelaitoksen antamien tukien piirissä. Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulaki ja – asetus eivät rajoita kuntien vapautta hinnoitella asumispalvelujen asiakasmaksut haluamallaan tavalla, mutta asiakkaalta perittävät maksut eivät saa ylittää hoidosta aiheutuvia kustannuksia. Tehostetussa asumispalvelussa asukkaat maksavat esim. lääkkeet itse, joten tavallisesti asiakkaalle pitää jättää omaan käyttöön myös omia varoja. Asiakkaan tuloista tehostetun palveluasumisen asiakasmaksut voivat viedä yli 80 prosenttia. (Syrjä 2010, 41.)

5 TEHOSTETUN PALVELUASUMISEN LAINSÄÄDÄNTÖ JA LUVAT

Julkisen vallan on Perustuslain 19§ mukaan turvattava jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut. Kunnan sosiaalipalvelujen ja asumispalvelujen järjestämisestä asukkailleen määrätään sosiaalihuoltolaissa. Lain mukaan asumispalveluja annetaan henkilölle, joka erityisestä syystä tarvitsee apua tai tukea asunnon tai asumisensa järjestämisessä. (Syrjä 2010, 40.)

Sosiaalihuoltolain 11 § pykälän mukaan kunnalla on oltava sosiaalihuollon toimintoja varten riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja toimintavälineet. Sosiaalihuoltoasetuksen (607/1983) 11 §:n mukaan asiakkaalle on laitoshuoltoa toteutettaessa pyrittävä järjestämään **turvallinen, kodinomainen ja virikkeitä antava elinympäristö, joka tarjoaa mahdollisuuden yksityisyyteen ja edistää hänen kuntoutumistaan, omatoimisuuttaan ja toimintakykyään.** (WWW.Valvira.fi, 17.)

Aluehallintovirastot ja Valvira ovat yhteistyössä laatineet valtakunnallisen valvontaohjelman. Valvontaohjelma on tehty vuonna 2008 ja Valvirassa onkin työn alla vanhustenhuollon valvontaohjelman päivittäminen ja laajentaminen kattamaan koko lain tehtäväalue. (www.Valvira.fi)

Sosiaali- ja terveystalvelujen tuottaminen on Suomessa luvanvaraista. Laki asettaa selkeät ehdot. Ympäri vuorokautisia, yksityisiä sosiaalipalveluja tuottava yritys hakee toiminnalleen luvan oman toimialueen aluehallintovirastolta ennen toiminnan aloittamista. (Aluehallintoviraston www-sivut 2013.) Lailla yksityisistä sosiaalipalveluista ”on tarkoituksena varmistaa, että yksityisiä sosiaalipalveluja käyttävän asiakkaan oikeus laadultaan hyviin sosiaalipalveluihin toteutuu”. Toimintaedellytyksenä on, että toimintayksiköllä on riittävät ja asianmukaiset toimitilat ja varusteet. Toimintayksikön henkilöstön lukumäärä on riittävä palvelujen tarpeeseen ja asiakkaiden lukumäärään nähden. Henkilöstöllä tulee olla sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuus. (Laki yksityisistä sosiaalipalveluista www-sivut 2011.) Lääninhallituksen tehtävänä on valvoa yksityisten tuottajien toimintaa. Lääninhallitukset ovat myöntäessään toimilupia pyrkineet valvomaan, että sekä yksityiset asumispalvelujen tuottajien että kuntien itsensä tuottamien palveluyksiköiden hoivan rakenne on koordinomaista. (Syrjä 2010, 42–43.)

Hallitus on edellyttänyt laatusuositusta valmisteltaessa, että henkilöstön vähimmäismäärää koskevien laatusuositusten toteutumisesta on seurattava järjestelmällisesti ympärivuorokautisen hoidon laadun varmistamiseksi. Lisäksi edellytettiin, että hoidon suositusten toteutumisesta on arvioitava vuoden 2014 loppuun mennessä. (Sosiaali- ja terveysministeriö a/2013, 9.)

Ympäri vuorokautisen hoidon yksikössä asukashuoneiden, käytävien, yhteistilojen ja piha-alueiden on oltava esteettömiä ja turvallisia. Vanhoja toimintayksiköitä peruskorjattaessa tai uusia toimintayksiköitä rakennettaessa jokaiselle asukkaalla, ellei asukas nimenomaan halua asua toisen asukkaan kanssa, on oltava oma huone ja kylpyhuone. Pariskunnille, jotka haluavat asua yhdessä, on järjestettävä mahdollisuus siihen, ja iäkkäiden pariskuntien kasvuun varautuen, heille on kehitettävä soveltuvia pariskunta-asumisen vaihtoehtoja. Yksiköiden tilojen mitoituksen on oltava riittävä asumisen laadun, tilojen joustavan ja muunneltavissa olevan käytön ja hoitohenkilö-

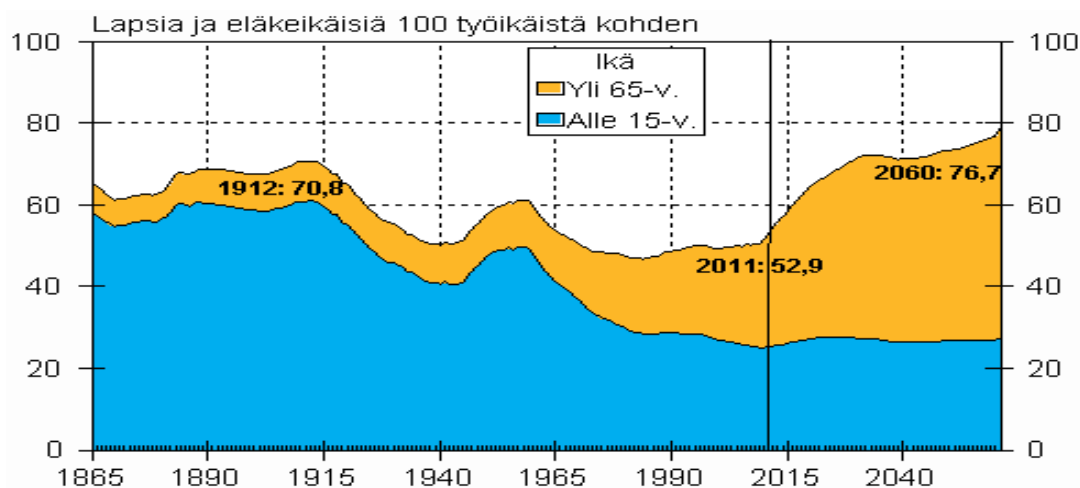

kunnan työskentelyn kannalta. Lisäksi asukkaiden ulkoilutusmahdollisuuksia on lisättävä. (Sosiaali- ja terveysministeriö b/2013, 24.)

Pitkäaikaisen hoidon ja huolenpidon toteutumista ohjaaviin periaatteisiin kuuluu, että kunnan on turvattava iäkkään henkilön pitkäaikaisen hoitojärjestelyn (asiakkaan hoitomuodon tai hoitopaikan) pysyvyys. Järjestelyä voi muuttaa iäkkään henkilön toivomuksesta tai hänen palvelutarpeensa muutoksen johdosta taikka muista painavista ja perustelluista syistä. Iäkkään henkilön on voitava elää, hänen muutettua omasta kodistaan tehostetun palveluasumisen yksikköön, tarvitsematta pelätä tutun elinympäristön tai siihen liittyvien ihmissuhteiden menettämistä. (Sosiaali- ja terveysministeriö b/2013, 17-18.)

6 VANHUSTENHUOLLON TULEVAISUUS

Suomalaisen yhteiskunnan ikääntymisessä on kyse koko väestörakenteen muutoksesta. Suurten ikäluokkien määrät kasvavat ja eläköityvät ja samalla, kun syntyvyyden ja kuolleisuuden määrä vähenee, vähenee lasten ja työikäisten väestön määrä. (Sosiaali- ja terveysministeriö a/2013, 13.) Suomessa ikääntyvän väestön määrä tulee kasvamaan nopeasti ja sen vuoksi sosiaali- ja terveystalouden palvelujen tarve ja kysyntä tulevat lisääntymään. Lithin 2012 tekemän tutkimuksen mukaan yli 85-vuotiaiden määrä nousee noin 325 000 vuoteen 2040 mennessä. (Lith 2012, 2.) Sosiaali- ja terveydenhuollon keskeisin tehtävä tulevina vuosikymmeninä onkin turvata iäkkäiden palvelujen riittävyyden turvaaminen. (Laiho & Lith 2010, 10). (Kaavio 2).

Kaavio 2. Huoltosuhdekaavio Lähde: Väestötilastot 2012, Tilastokeskus

Vuodesta 2008 lähtien palvelutalo- ja asumispalveluissa toimintansa aloittaneiden pk-yritysten määrä on lähtenyt laskuun ja lopettaneiden yritysten määrä on pysynyt suurin piirtein ennallaan. Tämä on johtunut siitä, että pk-yritykset eivät ole pystyneet panostamaan ympärivuorokautisen toiminnan vaativiin uusiin mitat täyttäviin toimintoihin ja riittäviin henkilöstömitoituksiin. Nämä yritykset ovat mahdollisesti olleet riippuvaisia yhden kunnan hankinnoista ja voimavaroja toiminnan kehittämiseen ei ole ollut. (Lith 2012, 27, 29.) (Lith a/2013, 19, 21, 59.) Tehostettu palveluasuminen vaatii rakennuksen, jossa palvelua annetaan asukkaille. Jos kunta ei kilpailutuksen jälkeen valitsekaan yrittäjää enää jatkamaan tehostettua palveluasumistoimintaa, rakennus jää tyhjilleen ja tiloista tulee kustannuserä; ellei tiloissa pystytä aloittamaan muuta toimintaa tai myymään rakennusta. Suomen hankintalain mukaan valintapäätös tulee tehdä vain tarjouspyynnössä mainittujen kriteerien pohjalta ja kilpailutuksessa ei voi ottaa käytännössä huomioon aikaisempia hyviä tai huonoja kokemuksia palveluasumisen tuottajasta. (Syrjä 2010, 26–27.)

Tehostetussa palveluasumisessa asiakkaat ovat usein monisairaita ja asiakkaiden hoitoisuus saattaa vaihdella. Palveluja kilpailutettaessa sopimukset ovat voimassa vain tietyn ajan. Jos uutta sopimusta ei saada, palvelutalon asiakkaat ja henkilöstö joutuvat hankalaan tilanteeseen. (Syrjä 2010, 52–53.) Vanhuspalvelulain (Sosiaali- ja terveysministeriö b/2013, 17-18) perustelujen mukaan kilpailuttaminen sellaisenaan ei muodostaisi erityistä syytä, jonka perusteella hoidon tai hoitopaikan pysyvyydestä voitaisiin poiketa. Asiaa tulisi tarkastella asiakkaan kokonaistilanteen kannalta ja

näin ollen pitkäaikaisen hoitojärjestelyn (hoidon tai hoitopaikan) pysyvyyden periaate on otettava huomioon kunnan hankintastrategiassa ja hankintojen toteuttamisessa.

Stakesin vuonna 1996 tekemän tutkimuksen mukaan syitä yrityksen toiminnan lopettamiseen olivat oma tai perheen tilanne, markkina-alueen pienuus, viranomaisten kielteinen suhtautuminen tai yrityspohjainen syy. Omalla ja perheen tilanteella tarkoitettiin henkilökohtaiseen elämään liittyvää syytä esim. sairautta, omaa henkistä tai fyysistä jaksamista. Markkina-alueen pienuudella tarkoitettiin, että markkinatilanne oli huono tai ettei asiakkaita ollut riittävästi. Viranomaisten kielteisellä suhtautumisella tarkoitettiin esim. ostopalvelusopimuksen puuttumista tai kunnan taholta jarrutettiin toimintaa. Yrityspohjaisena syynä oli esim. puute maksukykyisistä asiakkaista. (Kovalainen ym. 1996, 27–29, 86.)

Asumisen sisältävissä sosiaalipalveluissa yritysten määrä on kääntynyt laskuun yrityskauppojen ja yritystoiminnan muun omaehtoisen lopettamisen myötä. (Lith a/2013, 5, 80). Pk-yrittäjyyden uhkana ovat suuret ulkomaiset pääomasijoittajat/toimijat, jotka yrittävät syrjäyttää pieniä ja keskisuuria palveluntuottajia. Kuntien ulkoistaessa ja kilpailuttaessa palveluitaan pelkona on, että nämä pääomasijoittajat/toimijat valtaavat markkinoita, varsinkin asumisen sisältävissä sosiaalipalveluissa. Heillä on käytettävissään suuria pääomia yritysverkoston luomiseen. Lisäksi pk-yritysten määrän laskemiseen on osasyynä se, että monet suomalaiset perustajayritykset luopuvat yrityksestään melko varhaisessa vaiheessa saatuaan sopivan tarjouksen esim. suurelta kansainväliseltä yritykseltä tai yrittäjä on siirtynyt eläkkeelle tai yritystoiminnalle ei löydy jatkajaa. (Laiho & Lith 2011, 62, 64, 117.) (Lith a/2013, 21, 59.)

7 TUTKIMUKSEN TAVOITE JA TARKOITUS

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää pienten, erityisesti vanhustenhuollon tehostetun palveluasumisen tuottavien, yrittäjien nykytilaa, odotuksia ja mielipiteitä vanhustenhuollosta tänään ja huomenna. Tavoitteenani on ottaa myös selvää yrittämisen mahdollisuuksista muuttuvassa vanhustenhuollon sektorissa.

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on selvittää yrittäjien mielipide:

1. Millaisena yrittäjäyys koetaan tänään vanhustenhuollon palveluntuottajana?
2. Millaisia uhkakuvia koetaan tulevaisuuden vanhustenhuollon palveluntuottajana?

8 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

8.1 Tutkimusmenetelmät

Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja tutkimuksessa pyritään löytämään ja paljastamaan tosiasioita. Tutkimuksen tarkoituksena on ymmärtää tutkimuskohdetta. Todellisuus on moninaista ja sitä ei voi pirstoa mielivaltaisesti osiin ja kohdetta pyritään myös tutkimaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Tutkimus on kokonaisvaltaista eli holistista tiedonhankintaa, tutkija luotaa omiin havaintoihin ja käyttää apuvälineitä tiedonhankinnan apuna. Tutkija ei kykene etukäteen kertomaan, mikä on tärkeää. (Hirsjärvi ym. 2008, 157, 160, 176, 190-199.)

Tutkija käyttää metodina esim. avointa haastattelua, jossa tutkittavien ääni ja näkökulmat pääsevät esille. Haastattelu voidaan toteuttaa esim. yksilöhaastatteluna. Aineistoa kerätään joustavasti tilanteen edellyttämällä tavalla ja vastaajia myötäillen. Haastattelun etuna on myös, että voidaan selventää saatuja vastauksia tai pyytää perusteluja. Tutkimushaastattelulla on tavoitteet, joiden avulla pyritään saamaan mahdollisimman luotettavia ja päteviä tietoja. Kohderyhmä valitaan tarkoituksenmukaisesti ja tutkimus etenee joustavasti ja suunnitelmia muutetaan olosuhteiden mukaisesti. Kyselytutkimuksen etuna on, että sen avulla voidaan kerätä tehokkaasti laaja tutkimusaineisto. (Hirsjärvi ym. 2008, 199-200, 202-205.)

Tutkimuksen aineisto kerättiin tekemällä kysely- sekä puhelinhaastattelu. Tutkimus oli kvalitatiivinen. Kyselylomakkeessa käytettiin avoimia kysymyksiä, koska vastaaja voi omin sanoin kirjoittaa paperille omia näkemyksiään ja haluttiin avoimempaa keskustelua kuin vain ”rasti ruutuun” – menetelmällä. Hain myös erilaisia näkökul-

mia (tosiasioita) yrittäjän arjesta. Kyselylomakkeen halusin näyttävän hyvin selkeältä ja kysymysten määrä rajasin 13 kysymykseen. Kysymysten alle jätettiin reilusti vastaustilaa. Myös kyselylomakkeiden sivujen määrän rajasin mahdollisimman pieneksi. Jos sivuja on liikaa, vastaaja ei välttämättä jaksa täyttää lomakkeita. Lisäksi ryhmitelin suunnilleen samantyyppiset kysymykset loogiseen järjestykseen.

Puhelinhaastattelussa käytin avointa haastattelua. Avoimen haastattelun aikana tein muistinpanoja puhelun edetessä. Muistiinpanoja tehdessä käytin apuna miellekarttaa. Merkitsin ylös avainsanat. Haastattelujen nauhoituksesta luovun teknisen toteutuksen vaikeuden vuoksi. Haastattelun nauhoittaminen olisi ollut toki varmempi muistiinpanomenetelmä tulosten lopullista analysointia varten.

Aineiston analyysissä tein sisällönanalyysillä. Kokosin asiat yhteen teemoittain ja sen jälkeen tein yhteenvedot ja johtopäätökset annetuista vastauksista. Koska työni kannalta merkittävimmät haastattelukysymykset olivat samoja, päädyin siihen ratkaisuun, että saadut aineistot käsitellään samana aineistona.

8.2 Tutkimuksen empiirinen toteutus

Tutkimuksen kohderyhmänä oli pk-yrittäjiä, jotka toimivat tehostetun palveluasumisen tuottajina ikäihmisille. Tutkimuksessa mukana olevien yritysten koko oli joko yhden tai kahden yksikön suuruinen, kuitenkin enintään 40 asukasta. Yrittäjä toimi joko perheen piirissä tai toisen yrittäjän kanssa yhdessä. Yritin tavoittaa haastateltavakseni 30–40 yksityistä palveluntuottajaa.

Tutkimus oli aluksi tarkoitus toteuttaa Pirkanmaan ja Satakunnan alueella toimivissa yrityksissä. Tutkimuksen aloitin ottamalla yhteyttä Länsi-Suomen lääninhallitukseen, vanhustenhuollosta vastaavaan ylitarkastajaan. Häneltä selvitin Pirkanmaalla ja Satakunnassa toimivien tehostettua palveluasumista tuottavien pk-yrittäjien yhteystiedot. Valvira toimittaa myös yhteystietoja yrittäjistä. Tiedustelin entiseltä Länsi-Suomen lääninhallitukselta, nykyinen aluehallintovirasto (Avi), osoitetietoja Pirkanmaan ja Satakunnan alueen yksityisistä pk-yrittäjistä, jotka toimivat tehostetun palveluasumisen tuottajina ikäihmisille. Avilla oli vaikeuksia toimittaa osoitetietoja, koska heidän

nykyinen ohjelmansa ei erotellut osakeyhtiöitä ja säätiöitä ilman manuaalista poistoa. Ongelmana oli myös, että heidän silloinen ohjelmansa ei erotellut palvelualoja, vaan ne piti etsiä manuaalisesti. Nykyinen päivitys on kuitenkin poistanut tuon vajavuuden. Riittävän yrittäjä otannan saamiseksi, hakua laajennettiin myös Kanta- ja Päijät-Hämeeseen. Sain avilta 30 nimeä ja osoitetta.

Tiedot saatuani, lähetin saatekirjeen (Liite 1) ja kyselylomakkeet (Liite 2) yrittäjille postitse kesäkuussa 2013. Yrittäjille lähettämässäni saatekirjeessä kerroin kuka olen, haastattelun tarkoituksen ja tutkimuksen tärkeyden. Mukaan laitoin omalla nimelläni ja postimerkillä varustetun palautuskirjeen, jossa yrittäjät voivat lähettää vastaukset minulle. Lähettämäni avoimen kyselyn tulos jäi varsin suppeaksi. Kyselylomakkeita palautettiin vain kolme kappaletta ja mielestäni tutkimukseni tavoite ja luotettavuus eivät toteudu näin pienellä otannalla. Päätin tehdä lisäksi kaksi puhelinhaastattelua.

Puhelinhaastattelun toteutin kahden pitkään alalla toimineen yrittäjän kanssa. Toiseen yrittäjään olin ensin puhelinyhteydessä 11.2.2014. Puhelun aikana esittelin itseni, kerroin, miksi haluaisin tehdä puhelinhaastattelun ja mikä on tutkimukseni tarkoitus. Toiselle yrittäjälle lähetin ensin sähköpostia 27.2.2014, jossa kerroin itsestäni, tutkimukseni pääpiirteet ja kysyin halukkuutta ottaa osaa tutkimukseeni. Puheluissa sovin heidän kanssaan jatkosta. Sovimme, että lähetän heille etukäteen sähköpostilla haastattelulomakkeesta kysymykset 4, 7, 9, 12, ja 13, jotka toimivat teemahaastattelun runkona. Sovimme yrittäjien kanssa ennalta varatun soittoajan, joka mahdollistaisi rauhallisen ja kiireettömän haastattelutilanteen. Puhelinhaastattelun ajankohdasta sovittuani, lähetin yrittäjille etukäteen kysymykset sähköpostilla. Toinen puhelinhaastattelu oli 6.3.2014 ja toinen 7.3.2014. Puhelinhaastattelun alussa kerroin yrittäjille tarkasti, mitä tutkimukseni koskee ja pyysin heiltä suostumuksen. Yrittäjille kerroin myös, että heidän haastattelun aikana kertomat asiat ovat luottamuksellisia. Vastaukset kirjasin tarkasti ylös. Puhelinhaastattelu antoi aineistoa runsaasti. Olin alustavasti varannut aikaa noin puoli tuntia haastateltavaa kohden. Kävi kuitenkin niin, että molempien puhelinhaastattelujen kohdalla varattu haastattelu-aika ei riittänyt, ja jatkoimme haastattelua yrittäjien suostumuksella. Asiaa ja kiinnostuksen kohteita tuli esille koko ajan haastattelun edetessä. Keskustelun aikana sivuttiin myös muuhun yrittäjyyden arkeen kuuluvia asioita. Ensimmäinen puhelinhaastattelu kesti 51 mi-

nuuttia ja toinen puhelinhaastattelu kesti 1 tunti ja 24 minuuttia. Keskustelut olivat antoisia ja työni kannalta erittäin arvokkaita.

8.3 Luotettavuus ja eettisyys

Laadullista tutkimusta tehtäessä tutkimuksen luotettavuutta kohentaa tutkijan tarkka selostus tutkimuksen toteuttamisesta tutkimuksen kaikissa vaiheissa. Tutkimuksen vaiheet, siihen käytetty aika, mahdolliset häiriötekijät, virhetulkinnat haastattelussa kerrotaan selvästi ja totuudenmukaisesti. Tutkija tekee omaa itsearviointia koko tutkimuksen ajan. Tutkimuksen luotettavuutta kuvaa myös se, että tutkimus on toistettavissa. Toistettavuudella tarkoitetaan, että samaa asiaa tutkittaessa eri kerroilla saadaan sama tulos. (Hirsjärvi ym. 2008, 226-227.)

Tutkimusta tehdessäni pidin tarkasti huolta siitä, että tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys säilyvät. Työssäni kuvaan tarkasti tutkimuksen vaiheet. Työni luotettavuus ja eettisyys tulevat myös siinä esille, että ohjaajani tarkistaa työni ennen sen lopullista hyväksymistä. Lähdekirjallisuutta on otettu vain luotettavista lähteistä ja pääosin se on melko tuoretta tietoa. Vain yksi lähde on yli 10 vuotta vanha. Tämän kirjan kohdalla pohdin pitkään kelpuutetaanko sen mukaan. Valitsin sen kuitenkin, koska kirjassa kerrottiin tietoa, jonka totesin tarpeelliseksi.

Työssäni en tuonut missään vaiheessa esille sellaisia seikkoja tai asioita, joista yrittäjä olisi tunnistettavissa. Yrittäjille lähettämässäni kyselylomakkeen mukaan laitoin saatekirjeen, jossa kerroin, että heiltä saamani aineisto tullaan käsittelemään luottamuksellisesti ja nimettömästi ja, että saamani aineisto tuhoaan hyväksymisen jälkeen. Saatekirjeessä kerrottiin myös, että heidän osallistumisensa on vapaaehtoista. Lomakehaastattelun kohdalla vapaaehtoisuus perustui myös palautettuihin lomakkeisiin. Yrittäjä itse sai päättää, palauttaako lomakkeen vai ei. Työni luotettavuutta lisää se, että valmis opinnäytetyö arkistoidaan ammattikorkeakoulujen Theseus julkaisuarkistoon ja yrittäjät voivat lukea sen sieltä.

9 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Kysymyksiin 1-3, jotka sisälsivät perustietoja yrityksestä, vastanneista vain yksi vastaaja ilmoitti yrityksensä nimen. Nimeä en tietenkään voi intymiteettisuojaan vuoksi ilmoittaa. Yrityksissä henkilökuntaa on vastaajan itsensä lisäksi keskimäärin 32 työntekijää. Sijaisten osuus oli vaihteleva. Asukaspaikkoja oli keskimäärin 48. Osalla vastaajista oli sekä tehostettuja että lisäksi osalla vastaajista oli tavallisia palveluasuntoja, joita ei ole laskettu mainittuun keskimääräiseen asukaslukuun.

Yrittäjyyden aloittamisen syitä ja kokemuksia ja yrittämisen vaikeimpia esteitä tällä hetkellä kysyttiin kysymyksissä 4 ja 5. Yrittäjillä oli takanaan pitkä työura ja muutama oli lähtöisin yrittäjäperheestä. Yrittäjät olivat perustaneet tehostetun palveluasumisen yksikön, koska kunnassa tarvittiin uutta palvelumuotoa ja nimenomaan kunnassa oli tarve palveluasumiselle. Esille nousi myös halu olla kehittämässä ja vaikuttamassa vanhustenhuollon nykytilaan. Lähes kaikki tutkimukseni yrittäjät totesivat oman lisäkouluttautumisen erittäin tärkeäksi, sekä henkilökunnan erikoistumisopin-toja oman yksikön tarpeita vastaavaksi, vastattaessa tulevaisuuden haasteisiin.

Ei kukaan talkoilla näitä töitä tee.

Esille nousi seikka yrittämisen vapaus ja riippumattomuus.

Olla oman itsensä herra.

Vaikeimmiksi esteiksi tämän hetkiseen yrittäjyyteen, laajentamiseen tai toiminnan aloittamiseen vastaajat kokivat kuntien säästötoimenpiteiden vaikutukset.

Kuntien tahtotilat.

Terveellinen kilpailutilanne.

Kyseessä on aina iso investointi ja iso riskinotto. Seuraavaksi eniten esteiksi koettiin se, että kunnat ostavat palveluita vaihtelevasti ja sopimukset ovat lyhyitä investointien suuruuteen nähden. Lisäksi esteeksi koettiin myös se, että kunnat lisäävät omaa

tuotantoon, muuttaen vuodeosastoja tehostetun palveluasumisen yksiköiksi. Ehdotettiin ratkaisua, jossa kunnat omistaisivat kiinteistön ja kilpailuttaisivat palvelun tuottajan, tämä kuitenkin jakoi yrittäjien mielipiteitä. Kysymykseen onko tällä hetkellä saatavissa riittävästi koulutettua työvoimaa, kysymys 7, vastauksiksi tuli sekä ei ole että on ollut. Vastaajat halusivat lisätä alan koulutusta ja yhdessä vastauksessa toivottiin koulutuksen sisällön muokkaamista enemmän työelämä- ja asukaslähtöisemmäksi. Huolena tuotiin esille, että tulevaisuudessa tulee todennäköisesti pula hoitoalan työntekijöistä.

Sairaanhoitajia ei ole saatu jäämään töihin ja hoitajia just ja just.

Kysymykseen vanhuspalvelulaista ja henkilöstömitoituksesta, kysymykset 7-8, vastasiko tuleva vanhuspalvelulaki, vastaajien odotuksia, haasteeksi koettiin henkilöstön riittävyys ja taloudellisten päätösten vaikutukset. Vastaajien vastauksista nousi esille, että vasta tulevaisuus ja käytännön työ näyttävät auttaako laki.

Se on hyvä, mutta kallis ja käytännössä mahdoton toteuttaa.

Huoleksi nousi myös asukasmaksujen vaikutus vanhuksen asumispaikan valintaan. Terveyskeskuksen vuodeosastolla asukkaan on halpa asua, mutta yhteiskunnalle se ei ole halpaa. Lain vaatimasta ehdottomasta henkilöstömitoituksen minimistä vastauksiksi saatiin, että laki on hyvä, mutta minimi ei toimi kuntien yksiköissä. Yksityisillä minimi kerrottiin olevan kunnossa.

Julkinen sektori luistaa suosituksista.

Lähihoitajia ei aina riitä yrityksen muuttuvaan tarpeeseen. Hoiva-apulaisten rooli herätti kysymyksiä työyhteisössä. Kykeneekö hoiva-apulainen tunnistamaan ja seuraamaan potilaan tilaa ja mitä työtehtäviin voi sisällyttää. Hoiva-avustajan tulo työsektorille jakoi yrittäjien mielipiteitä. AVI:n ja oma valvontaa kiitettiin. Mitoitukseen halettaisiin mukaan alemman koulutustason hoitajia.

Vastaajat kokevat, kysymys 9, isojen toimijoiden valtaavan alaa. Osa yrittäjistä oli saanut ostotarjouksia alan isoilta toimijoilta. Osa tunsi yrittäjiä, jotka ovat myyneet toimintansa isoille toimijoille.

Isoja summia, helppoa elämää.

Huolena on, että isot toimijat kykenevät vastaamaan kilpailutukseen suuruudellaan, mutta jos mittarina olisi laatu, pienemmät yrittäjät pärjäisivät.

Toivon syvällä sydämessäni, että tulisi pieniä inhimillisiä, kodinomaisia yksiköitä.

Vastaajat kertoivat valtikseen ns. itse maksavat asiakkaat ja erikoistumisen. Profiroidutaan tietyn tyyppiseen asiakaskuntaan, esim. muistisairaat, johon liitetään erikoistumiskoulutus henkilökunnalle muistisairauksista. Myös toimitilojen osalta oli erikoistumista. Toimitilat tehdään sellaisiksi, että ne vastaavat asiakkaiden tarpeita esim. muistisairaille värimaailma, väri- ja kuvakoodit.

Kysyttiin myös yrittäjien tarkoitusta laajentaa yritystoimintaa ja heidän yhteistyökumppaneistaan ja verkostoitumisestaan kysymyksissä 10 ja 11. Yritykset eivät ole laajentamassa toimintaansa, toimintaa kuitenkin kehitetään. Yrityksillä oli verkostoitumista ja yhteistyötahoja, vaikeudeksi koetaan välimatkat.

Taikasauvalla, kysymys 12, vastaajat muuttaisivat tilannetta niin, että toimintaa rahoittaisi valtio, ei kunta, ja kaikki hoitopaikkaa tarvitsevat saisivat hoitopaikan. Vanhusten itsemääräämisoikeutta haluttaisiin lisätä, samoin kaikille toivottiin hyvää hoitoa. Koulutusjärjestelmää haluttaisiin monipuolisemmiksi, erikoistumisopintoja vastaamaan yksikön asukaskannan tarpeita. Tukipalveluihin haluttiin avustavaa työntekijää. Toivottiin joustavaa siirtymistä kodista palveluasumiseen.

Järki ja hyvä tahto päättäjille.

Rahaa hoitoon ja huolenpitoon, ei seiniin.

Yksiköt profiloituisivat, ei sekaosastoja, ei Molotovin cocktaileja

Kysymykseen 13, jossa pyydettiin yrittäjien kertovan vapaasti mielteitä tästä päivästä ja yrittäjyydestä, seuraava lause kertoo ehkä kaiken:

Yrittäjyys on rankkaa ja rakasta.

10 POHDINTA

Aikaisempia tutkimuksia suoraan yrittäjien, jotka toimivat tehostetun palveluasumisen parissa, arjesta on tehty melko vähän. Sen sijaan löytyi kyllä hoidosta ja hoidon laadusta tehtyjä tutkimuksia, erityisesti asiakkaan/asukkaan näkökannalta. Myös omaisiin liittyviä tutkimuksia löytyi paljon.

Suoraan yrittäjille suunnatusta kyselystäni odotin yrittäjiltä innokasta vastaamista, koska kysely kohdentui suoraan heidän toimintaansa ja tulevaisuuden näkymiin. Saatani varsin suppean vastausprosentin, heräsi kysymys, olisinko toisin toimimalla saanut isomman palautteen. Uudessa tutkimuksessa jatkaisin edelleen samoilla teemoilla, mutta hakisin vähintään kymmenen alan yrittäjää ja haastattelisin heidät teemahaastatteluna. Uskoisin, että kasvotusten tehty haastattelu antaisi työni kannalta parhaimmat tulokset. Ymmärrän toki, että yrittäjän arki on tänään kiireistä ja erilaisia kyselyjä tulee päivittäin ja aika on kuitenkin rajallinen. Tutkimus kuitenkin toisi yrittäjien kannalta tärkeitä asioita ja mielteitä päättäjien tietoisuuteen.

Uusin pk-yrittäjien nykytilannetta koskeva selvitys löytyy viime vuodelta. Selvityksen ”Vanhusten ja erityisryhmien yksityisen palveluasumisen kilpailutilanne” on kirjoittanut Pekka Lith. Se on TEM raportti 9/2013 ja se on Jatkoselvitys toimialan palvelukysynnästä, yrityksistä ja markkinoista 2011–12.

Tutkimuksen tuloksista voidaan yhteenvetona kertoa, että yrittäjät kokevat tämän päivän yrittäjyyden vanhustenhuollon tehostetussa palveluasumisessa vaativaksi ja haastavaksi. Pärjätäkseen kilpailutilantilanteessa yrittäjien pitää panostaa kodinomaisuuteen, laatuun ja ammattitaitoon. Kaikki tutkimukseen osallistuneet yrittäjät kokivat yrittämisen elämäntapana ja olevan lähellä sydäntä. Usealla vastaajalla oli yrittä-

juys jo tuttua lähi- ja perhepiirissä. Uhkakuviksi ovat muodostuneet isot toimijat ja riippuvuus kuntien sopimuksista. Uhkakuvaksi on muodostunut myös koulutetun ammattitaitoisen henkilökunnan saatavuus tulevaisuudessa.

Suomen väestörakenteen muutos ja siihen liittyen huoltosuhde, tulevat muuttumaan radikaalisti. (Kaavio 2). Kaaviosta näkyy, että yli 65-vuotiaiden osuus tulee kasvamaan merkittävästi. Voisiko kasvavan eläkeläisten määrän hyödyntää voimavarana ja tietotaitona, mikä muuten menisi ihmisten mukana, heidän siirtyessään eläkkeelle. Saadaksemme tämä ryhmän osallistumaan erityisesti ikäihmisille suunnattujen palvelujen kehittämiseen ja toteuttamiseen, pitäisi aktiivisuuden perustua vapaaehtoisuuteen ja taloudellisiin kannustimiin. Unohtamatta lasten ja nuorten kanssa tehtävää työtä, esimerkiksi mummo- ja pappatoiminta. Meillä on paljon eläkkeellä olevia henkilöitä, jotka ovat fyysisesti ja henkisesti hyväkuntoisia ihmisiä. Uskoisin myös heidän hyötyvänsä osallisuudestaan yhteiskunnan toiminnoissa monella eri tavalla. Mielelläni ajattelen, että eläkkeellä oleva väestö on tulevaisuuden voimavara eikä taloudellinen riskitekijä. Nämä asiat vaativat kehittelyä ja pohdintaa.

Työtä tehdessäni pohdin monesti lausetta, jossa puhutaan kolmannelta sektorista, mutta ajattelisin, että meillä on nykyään neljä toimivaa sektoria palveluntuottajina: Kunta, pienet yksityiset omistajavetoiset yritykset, yhdistykset ja neljäntenä isot toimijat. Kunnat käyttävät olemassa olevia kiinteistöjään ja henkilöstöään, isot toimijat saavat erilaista rahoitusta toimitilojen rakentamiseen ja myös käytettävissä on isomat pääomat, yhdistykset voivat käyttää vapaaehtoistyövoimaa toissijaisiin avustaviin toimintoihin sekä heidän verotuksensa ja toimintaperiaatteensa ovat erilaiset. Yhdistykset saavat usein myös RAY:n ja kuntien avustuksia omiin projekteihinsa. Pieni yksityisyrittäjä jää näiden mahdollisuuksien ulkopuolelle. Kuitenkin kaikki nämä toimijat kilpailevat samalla toimintakentällä.

Yrittäminen tehostetun palveluasumisen tuottajana on investoinneiltaan suuri ja niihin verraten sopimusten pituus liian lyhyt. Kun olet saanut yksikön toimimaan ja rakennettua hyvän työyhteisön, jossa on ammattitaitoista henkilökuntaa, onkin jo uuden kilpailutuksen aika, jossa kaikki voi mennä uusiksi. Riskin ovat suuret. Yhtenä mallina voisi olla, että kunnat omistaisivat kiinteistön ja siihen kilpailutetaan yrittäjä. Tämä jakaa toki yrittäjien mielipiteitä.

Rahoituksessa kannattaisi miettiä uudelleen valtion osuuden lisäämistä tai jopa koko vanhustenhuollon kustannusten maksamista ns. korvamerkityllä rahalla. Palvelu olisi tuotettava tiettyyn hintaan ja jos siihen ei pystytä, kunta maksaa erotuksen tai palvelun saaja.

Tilanne on mielestäni hieman absurdi yrittämisen näkökulmasta, jos olemme tilanteessa, jossa palvelun tarve lisääntyy ja ennuste sen kasvamisesta on olemassa, kuitenkin yrittäjien määrä on laskussa. Liiketoiminnalle olisi tilaa. Mihin jäi se ihanne pieni kodinomainen yksikkö, lähellä tuttua elinympäristöä.

Miten sote uudistus, kuntaliitokset ja vanhuspalvelulaki tulevat muuttamaan yrittäjien mahdollisuuksia vanhustenhuollon tehtäväkentällä. Luovummeko pienistä kodinomaisista yrittäjävetoisista yksiköistä, kun isot toimijat valtaavat alaa. Hinnoitellaanko kiinteistöjen toimitila- ja laatuvaatimuksilla yrittämisen hinta liian kalliiksi ja unohdetaan inhimillisyys ja kodinomaisuus. Onko esimerkiksi muistisairaiden kohdalla tarpeellista olla huoneessa oma vessa ja kylpymahdollisuus yksityisyyden nimissä, vai aiheutammeko vaaratilanteita, kun asukas yöllä lähtee vessaan ja kaatuu siellä. Esimerkiksi perustettavien lastenkotien suositukset toimitiloista ja wc- ja kylpytiloista ovat paljon vähäisemmät kuin ikäihmisille suunnatuissa asumispalveluissa. Lasten- ja nuorten toimintakyky on kuitenkin aivan erilainen kuin tehostetun palveluasumisen yksikössä asuvan vanhuksen. Mielestäni yhden yrittäjän lause kuvastaa hyvin vallitsevaa tilannetta: *Rahaa hoitoon ja huolenpitoon, ei seiniin*. Jos tulemme tilanteeseen, jossa pienet toimijat ovat lopettaneet toimintansa ja meillä on vain jäljellä isoja toimijoita, toimiiko silloin oikeasti kilpailutus. Jos ei ole oikeaa kilpailua, **maksammeko silloin tehdyt päätökset korkoineen?**

Lith, Pekka (a/2013): Yksityiset sosiaali- ja terveyspalvelut. Raportti yksityisestä palvelutarjonnasta ja yritysten kasvusta sekä julkisista hankinnoista ja toiminnan kehittamisestä sosiaali- ja terveyspalveluissa. Hyvinvointialan työ- ja elinkeinopoliittinen kehittäminen – HYVÄ 30.9.2013. Työ- ja elinkeinoministeriö. TEM raportteja 34/2013. Luettu 02.03.2014.

http://www.tem.fi/files/37584/TEMrap_34_2013_30092013.pdf

Lith, Pekka (b/2013): Vanhusten ja erityisryhmien palveluasumisen kilpailutilanne. Jatkoselvitys toimialan palvelukysynnästä, yrityksistä ja markkinoista 2011–12. Työ- ja elinkeinoministeriö. Strategiset ohjelmat 11.2.2013. TEM raportteja 9/2013. Luettu 6.4.2013.

http://www.tem.fi/files/35708/TEMrap_9_2013.pdf

Nevanperä, Erkki (2003): Yrittäjyys Suupohjan opiskelijanuorten ajattelussa. Yrittäjyyden väitöskirja. Jyväskylän yliopisto. Taloustieteiden tiedekunta. Luettu 11.11.2012.

http://www.perheyrittajasiantuntijat.fi/www/fi/julkaisut/vaitoskirjat/13.Erkki_Nevanpera.pdf

Nieminen, Outi (2006): International business and marketing logistics. School of Business Rauma. Luettu 11.11.2012.

http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/1322/Nieminen_Outi.pdf?

Sosiaali- ja terveysministeriö (a/2013): Laatusuositus hyvän ikääntymisen turvaamiseksi ja palvelujen parantamiseksi. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2013:11. Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. Tampere 2013. Luettu 08.02.2014.

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=6511564&name=DLFE-26915.pdf

Sosiaali- ja terveysministeriö (b/2013): ”Vanhuspalvelulaki”. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista. Muistio lain toimeenpanon ja tulkinnan tueksi. Sosiaali- ja terveysministeriö 28.6.2013. Suomen Kuntaliitto. Luettu 16.03.2014.

http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=7724561&name=DLFE-26865.pdf

Syrjä, Vesa (2010): Vanhusten asumispalvelujen kilpailuttamiskokemukset. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos (THL), Raportti 35/2010. Yliopistopaino: Helsinki.

Syvälouma, Mervi (2008): Säästöt ja valtionosuusjärjestelmä 1990-luvulla. Tutkimus valtio – kunta –suhteen muutoksesta ja ongelmista laman kourissa. Tampereen yliopisto. Poliitiikan tutkimuksen laitos. Pro gradu – tutkielma. Luettu 22.03.2014.

<https://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/79917/gradu03022.pdf?sequence=1>

Terveysten- ja hyvinvoinnin laitos.

http://www.thl.fi/fi_FI/web/fi/tilastot/aiheittain/ikaantyneet/laitos_ja_asumispalvelut

Valtiovarainministeriö (2014): Valtionosuusuudistus. Luettu 22.03.2014.

https://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/0107_kuntauudistus/07_vos/index.jsp

Sosiaalihuollon valvonnan periaatteet ja toteutus: Vanhusten ympärivuorokautinen hoiva ja palvelut (2008). Vanhustenhoidon valvontasuunnitelma 12022009.doc. Luettu 07.04.2014. http://www.valvira.fi/ohjaus_ja_valvonta/vanhustenhoidto

Österberg-Högstedt, Johanna (2009): Yrittäjänä ammatissaan sosiaali- ja terveysalalla – Yrittäjyyden muotoutuminen kuntatoimijoiden ja yrittäjien näkökulmasta. Sarja/Series A-3/2009. Uniprint. Turku 2009. Luettu 23.2.2013.
http://info.tse.fi/julkaisut/vk/Ae3_2009.pdf

Arvoisa yrittäjä/yrittäjät

Lähestyn teitä opinnäytetyöhöni liittyen. Opiskelen Satakunnan ammattikorkeakoulussa Porin yksikössä vanhustyön koulutusohjelmassa. Tarkoitukseni on valmistua geronomiksi syksyllä 2013. Olen aikaisemmalta koulutukseltani lähihoitaja ja omaan pitkän työuran myös yrittäjänä. Tästä johtuen opinnäytetyöni aihe koskee yrittäjyyttä. Henkilökohtaisesti koen yrittäjyyden erittäin suurena voimavarana suomalaisessa yhteiskunnassa.

Työssäni tulen selvittämään, pienen tehostettua palveluasumista ikäihmisille tuottavan yrityksen nykytilaa ja tulevaisuuden näkymiä muuttuvassa sosiaali- ja terveysalan tehtäväkentässä. Selvitän kyselyssäni millaisena te koette yrittämisen tulevaisuuden ja miten haluaisitte muuttaa yrittämisen mahdollisuuksia.

Saamani aineisto käsitellään luottamuksellisesti ja nimettömästi. Aineisto tuhotaan opinnäytetyön valmistuttua. Osallistuminen on vapaaehtoista. Valmis opinnäytetyöni arkistoidaan ammattikorkeakoulujen Theseus julkaisuarkistoon, josta se on vapaasti luettavissa.

Kiittäen vastauksistanne!

Jari Leppinen p. xxx xxxxxxxx

Lähihoitaja/aikuisopiskelija

OPINNÄYTETYÖN KYSELYLOMAKE

”PK-YRITTÄJÄNÄ VANHUSTENHUOLLOSSA”

1. Yrityksenne nimi (vapaaehtoinen)

---

2. Paljonko teillä on palkattua henkilökuntaa itsenne lisäksi?

---

3. Paljonko teillä on asukaspaikkoja

---

4. Mikä/mitkä asiat saivat teidän aloittamaan yrittäjyyden vanhustenhuollon sektorilla?

---

5. Mitkä asiat koette vaikeimmiksi esteiksi tämän hetkiseen yrittäjyyteen, laajentamiseen tai toiminnan aloittamiseen?

---

6. Onko mielestänne tällä hetkellä saatavissa riittävästi koulutettua, teille sopivaa työvoimaa?

---

7. Vastasiko tuleva vanhuspalvelulaki odotuksianne vai olisitteko halunneet nostaa jonkin erityisen asian esille?

---

8. Olisiko mielestänne ollut oikein yrittäjiä kohtaan, jos henkilöstömitoitukseen olisi tullut lain vaatima ehdoton minimi?

---

9. Miten koette asemanne/tulevaisuuden isojen toimijoiden rinnalla?

---

10. Onko teillä mahdollisesti tulevaisuudessa tarkoitus laajentaa yritystoimintaa vanhustenhuollon sektorilla?

---

11. Haluaisitteko enemmän yhteistyötä ja verkostoitumista muiden alan toimijoiden kanssa. Keitä ottaisitte/haluaisitte yhteistyökumppaneiksi?

---

12. Jos teillä olisi ”taikasauva”, miten muuttaisitte/hoitaisitte kasvavan tehostetun palveluasumisen tarpeen vanhustenhuollon sektorilla?

[illegible]

Kiitokset vastauksistanne.